

”משפחות בבית חינוך עיוורים בירושלים” / ארז ביטון

מערך שיעור

מידע למורים

<p>דרך שירו של ארז ביטון נתוודע לתחושותיו של נער עיוור ולפעילותו רבת השנים של המוסד הירושלמי ”בית חינוך עיוורים”. באמצעות היכרות היסטורית עם מוסד זה נעמוד על הקשיים הגדולים שאיתם מתמודד הנער העיוור ונלמד על חשיבותה הרבה של החברה הסובבת אותו בדרכו לבגרות ועצמאות.</p>	<p>תיאור קצר של השיעור</p>
<p>כיתות ז-ח היצירה המזרחית שירה עברית מודרנית</p>	<p>קהל יעד ונושא בתכנית הלימודים</p>
<p>1. תצלום קבוצתי של החניכים וצוות המדריכים במוסד ”בית חינוך עיוורים בירושלים” 2. ספרון נדיר: פרשת בית חינוך עיוורים בירושלים ופעולותיו מעת היווסדו 1910</p>	<p>פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם</p>
<p>2 שיעורים</p>	<p>אורך הפעילות</p>
<p>1. מילות השיר ’משפחות בבית חינוך עיוורים’, אתר סימניה 2. שירי העיוורון של ארז ביטון, ריאיון מאת שושנה ויג, אימגו מגזין מאמרים 3. יעיש הוא הילד הגר בתוכי, ריאיון מאת חן זורע, nrg 4. עיניים עצומות לרווחה: ארז ביטון מספר על החושך, ריאיון מאת כרמית ספיר ויץ, nrg 5. סיפורו המלא של בית חינוך עיוורים, אתר כיפה</p>	<p>חומר רקע למורה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אמצעי הקרנה • כיתת מחשבים לעבודה בזוגות • מילות השיר ’משפחות בבית חינוך עיוורים’ מודפסות או מוקרנות על הלוח • תצלום קבוצתי של החניכים וצוות המדריכים במוסד ”בית חינוך עיוורים בירושלים” – מודפס או מוקרן על הלוח 	<p>ציוד והכנות מוקדמות</p>
<p>דף ניתוח לפריט מקור (עבודה בזוגות)</p>	<p>קבצים נוספים</p>

מהלך השיעור

מהלך ההוראה	תיאור הפעילות
<p>פתיחה</p>	<p>נקרין על הלוח את פריט המקור <u>תצלום קבוצתי של החניכים וצוות המדריכים במוסד "בית חינוך עיוורים בירושלים"</u> (לחלופין אפשר להדפיס) ונבקש מהתלמידים לחשוב בקול או בכתב באמצעות שאלות מנחות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • לדעתכם, מתי צולמה התמונה הזאת? • מי המצולמים בתמונה ומה אפשר ללמוד על עמידתם? • היכן צולמה התמונה? • מה אפשר ללמוד על הנערים בתמונה מהשלט שנמצא מאחוריהם? <p>מטרת הדיון לעורר בתלמידים תשומת לב לכל הפרטים הקטנים בתמונה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מצבה הפיזי/ללא צבע מעיד על העובדה כי התמונה ישנה מאוד (אין לה תאריך משוער) • הנערים הצעירים מימין והנערות/מורות משמאל – עדות למוסד דתי • הילדים הקטנים מקדימה – עדות למוסד רב גילאי • השלט – בית חינוך עיוורים לבני ישראל בארה"ק • עבודות היד – מקלעות הקש, הכיסאות, כלי הנגינה • מצבם של הנערים: האם הם שמחים? כיצד הם לבושים? כמה אנשי צוות וכמה תלמידים
<p>הוראת השיר "משפחות בבית חינוך עיוורים בירושלים" מאת ארז ביטון</p>	<p>קישור למילות השיר 'משפחות בבית חינוך עיוורים'</p> <p>דגשים לדיון בשיר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הדובר הקולקטיבי בשיר – הילדים כולם • "משחקים באבא אימא" – משחק הילדות הנורמטיבי לעומת הייחודיות במשחק של ילדים עיוורים • כפל המשמעות והתחינה העולה מהביטוי השגור "תהיה אבינו/תהיי אימנו"

מהלך ההוראה	תיאור הפעילות
	<ul style="list-style-type: none"> • "נתקלים גוף ילד בגוף ילד" – מקומו המרכזי של הגוף ומקומו של המישוש בתודעה של הנער העיוור. • תרומתן של החזרות בשיר: אחותי אחותי, אחי אחי. • משמעותו של משפט הפתיחה והסיום של השיר, החוזר על עצמו. <p>נשאל את התלמידים, מדוע היו צריכים הנערים להקים להם משפחות "אלטרנטיביות"? מדוע הם מבקשים "זה מזה חום ואהבה"?</p>
דיון ביניים	<p>נבקש מהתלמידים להתחלק לזוגות ולכתוב חיבור קצר (עד עשר שורות) בתגובה לאחת מהמשימות שנכתוב על הלוח:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "אם הייתי מקים בית לנערים עיוורים, לאילו דברים היה צריך לדאוג בבית הזה?" • "איך נראית מערכת השעות בבית ספר מיוחד לעיוורים?"
דף עבודה – עבודה בזוגות	<p>נבקש מהתלמידים לפתוח את הקישור ספרון על בית חינוך עיוורים ולעיין בו בליווי דף העבודה המצורף.</p> <p>דרך השאלות המנחות בדף העבודה יכירו התלמידים את ההיסטוריה של בית חינוך עיוורים, את מטרת הקמתו, את סדר היום של התלמידים, וכן יקבלו מושג על מדדי ההצלחה של המוסד בשנותיו הראשונות. במהלך העבודה התלמידים מתבקשים לחזור להביט בפריט תצלום קבוצתי של החניכים וצוות המדריכים במוסד "בית חינוך עיוורים בירושלים"; מומלץ להקרין אותו על הלוח בזמן העבודה.</p>
סיכום	<p>קראנו את שירו של ארז ביטון "משפחות בבית חינוך עיוורים" וראינו כי השיר מעיד על חשיבותו המכרעת של בית חינוך עיוורים בעיצוב אישיותם של תלמידיו העיוורים. כדי לחזק את הרושם הזה נבחנו שתי עדויות היסטוריות למקומו של בית חינוך עיוורים בחיי החניכים. דרך עיון בספרון ראינו כיצד הילד העיוור מוצא את מקומו בחברה הכללית, והבנו את חשיבותו של המקצוע בנוגע לילדים העיוורים.</p>
הרחבה	<p>כהשלמה לשיר הנלמד, אפשר להקריא שיר נוסף של ביטון, 'להיות אורג', העוסק בחזון הניהולי של בית חינוך עיוורים, כפי שהוא מתבטא בתחושתו ובזיכרונו של ביטון (את מילות השיר תמצאו כאן). אפשר לדון במשמעות הייעוד שייעד המנהל את ביטון – לארוג שטיחים למלכים ונסיכים, ולבדוק מה מקור הדמיון בין מלאכת האריגה לכתיבת השירה.</p>